

UNIVERZA V MARIBORU

PEDAGOŠKA FAKULTETA, Koroška cesta 160, 2000
Maribor

Razvojna psihologija – seminarske vaje

Poročilo o praktičnem delu vaj

GOVORNO RAZUMEVANJE IN IZRAŽANJE OTROKA

Avtor: M. K.

Mentor: asist. dr. B. M.

april, maj 2008

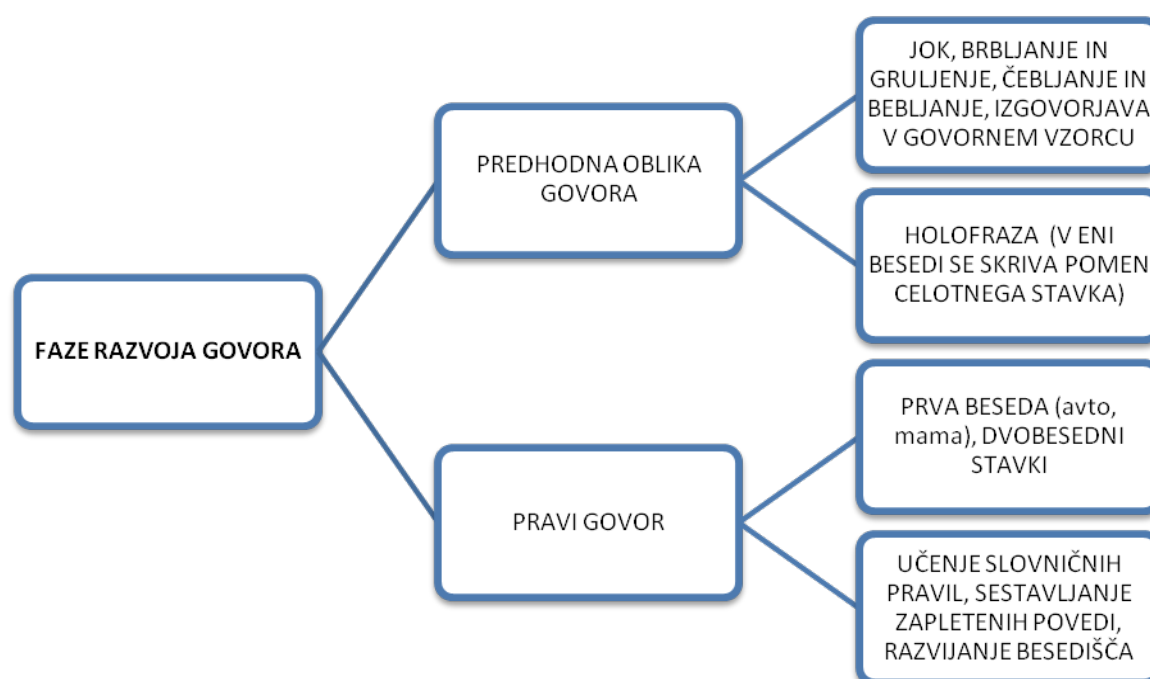
KAZALO

KAZALO.....	1
UVOD.....	2
METODE.....	2
REZULTATI.....	3
ZAKLJUČEK.....	7
LITERATURA.....	7

UVOD

Govorno izražanje tako nasploh, kot tudi otrokovo govorno izražanje, je preplet komunikacije, kot socialne funkcije in mišljenja, kot individualne funkcije. Za govor, ki je individualen, uporabljamo jezik, ki je abstrakten glede na socializacijo; ima svojo obliko in nosi neko vsebino.

Razvoj oblikovanja glasov enačimo z razvojem govora. Glasovni sistem je vezan na dva vzajemna procesa – na proces izgovorjave in na proces izgovarjanja glasov.

Specifika in namen vaje

Specifičnost vaje je v tem, da otroka poslušamo med pripovedovanjem. Otroku tako pustimo, da ustvari svojo zgodbo na podlagi ilustracij izven začrtanih vsebin prvotne zgodbe – slikanice. Predmet preučevanja je otrokovo pripovedovanje, ki ga (lahko) dobimo z govornim posnetkom otroka. Namen vaje je spoznati govorno produkcijo otroka (otrokovo govorno izražanje) preko otrokovega pripovedovanja.

METODE

Otrok

Deklica, stara 10 let, doma iz predmestja srednje velikega mesta (Kranj).

Pripomočki

Slikanica (besedilo v slikanici prelepimo s papirjem, da ni vidno), list, pisalo, diktafon (snemalnik zvoka).

Postopek

Otroka prosimo, da preko ilustracij v slikanici pripoveduje zgodbo, katero si sproti izmišljuje (pomembno je, da otrok slikanice ne pozna). Otrokovo pripovedovanje snemamo za lažje kasnejše preučevanje. Otroka poslušamo in smo pozorni na to, kako tvori stavke in kakšno vsebino in sestavo imajo stavki (samostalniki, akcijske besede, povedna določila,...). Po končanem pripovedovanju otroku preberemo nekaj pomensko nekonsistentnih stavkov, katere otrok popravi glede na lastno dojemanje prebranega stavka.

Vseskozi smo pozorni na strukturo, besednjak in vsebino otrokovega pripovedovanja, saj se bomo na to osredotočali pri proučevanju.

REZULTATI

ZGODBA

Ingrid in Dieter Schubert: GUSAR BERTO

Ob jezeru je živel gusar Berto. No, pravzaprav ni bil več gusar, kajti bil je že v pokoju. Tudi ladje ni imel več in živel je v hiši, ki si jo je sam postavil.

Berto je bil pravi godrnjač. Družbe sploh ni maral, in je vsakogar, ki je prišel v bližino njegove hiše, takoj pregнал. Takrat je krilil z rokami in vpil: »Izginite, vi suhozemci, ki sploh ne veste, kaj je voda!«

Zato so se ga vsi izogibali. Pa mislite, da je bil tako hudoben? Sploh ne! Le sam je bil rad. Po cele dneve je presedel visoko gori v vranjem gnezdu in gledal tja čez po jezeru.

Ko si je Berto nekega dne igral gusarske pesmi na svojo harmoniko, je na strehi nad sabo zaslišal ropot. Stekel je ven. In kaj je zagledal? Tam gori, ob dimniku je stal majhen deček. »Sto morskih pošasti! Kdo pa si ti? Da mi takoj prideš dol!« je zarobantil Berto. »Luka mi je ime,« je odvrnil deček. »Ne morem dol.« »In zakaj ne?« je strogo vprašal Berto. »Pervisoko je,« je odvrnil Luka. »Gromska strela! Če si lahko prišel gor, boš tudi dol. Takoj dol!« Luka je zajokal. Sprva potihlo, nato pa vse glasneje. Bertu je postalo neprijetno. Tega noben gusar ne b prenesel.

Nič drugega mu ni preostalo, kot da je previdno splezal na strehi in se z Lukcem v roki spet spustil na tla. »Kako močan si,« ga je občudoval luka, »kot lev!« »Kot morski lev,« je zagodrnjal Berto.

»Boš šel še po mojega zmaja?« je vprašal Luka. »Tam poleg dimnika leži.« »Presneto,« je jezno pomislil Berto, »še enkrat na streho!« Nejevoljen je ponovno splezal na streho. Tam je res ležal zmaj, ves polomljen. Berto ga je vrgel na tla: »Na, tu ga imaš!« Luka si je žalostno ogledoval ostanke svojega zmaja. »In zdaj se poberi!« je zarobantil Berto. Luka je stekel. »Vidiva se!« mu je zaklical čez ramo. »Upam, da ne,« je zamomljal Berto.

Toda zgodilo se je nekaj čudnega. Vsak naslednji dan je Berto pred svojimi vrati našel darilce. »Le od kod se jemljejo?!« se je spraševal. Nekega dne pa je pred vrati našel risbo, na kateri je prepoznal sebe in Lukca. Najprej ni vedel, kaj bi, nato pa se mu je posvetilo. »Hm, hm,« je mrmral in si mršil brado, »le počakaj.« Hitro je poiskal par palic in kos platna in se z veliko vnemo lotil dela. Zvečer je bil že gotov.

Zjutraj je odprl vrata. In kdo je stal tam? Luka, kdo pa drug! Berto je hitro skrtil zmaja za hrbet. A Luka je bil radoveden: »Kaj oa imaš to?« »Novega zmaja vendar!« je vzkliknil Berto. »Zate sem ga napravil.« Luka se je začel smejati. »Toda pozabil si na nekaj zelo pomembnega. Zmaj potrebuje rep in dolgo vrvico, da lahko leti.«

Berto se je popraskal za ušesom: »Na to pa sploh nisem pomislil. Čakaj, no...« Iz hiše je privlekel svojo veliko težko gusarsko skrinjo. Luka mu je pomagal dvigniti pokrovin začel radovedno brskati po njej. »Kaj pa je vse to?« je hotel vedeti. »To so stvar še iz mojih gusarskih dni,« je pomembno odvrnil Berto.

Berto je potegnil ven čudno koničasto stvar. »Veš, kaj je to? To je meč letečega morskega psa. Srečala sva se v hudem viharju. Poletel je čez mojo ladjo in se zapletel v jadra. Nikamor več ni mogel. Z veliko težavo sem ga rešil in bil mi je tako hvaležen, da mi je podaril svoj meč. No, pravzaprav je bil ta že odlomljen.«

»Vidiš, to je hišica male morske deklice. Dala mi jo je ko se je preselila.« Luka je še naprej brskal po skrinji. »Kaj pa je to?« »To pa je čevelj Povodnega moža. Kadar je prišel k meni na obisk, je kar teklo od njega in mi je zmočil celo ladjo. Govoril sem mu, naj se prej otrese, pa je zmeraj pozabil.«

Luka si je trdno zatisnil nos. »Fuj, kako ti čevlji smrdijo! In ta steklenica? Kaj pa je v njej?« »To pa je velika skrivnost,« je odgovoril Berto. »To je bilo moja najbolj nevarna dogodivščina. Vse preveč razburljiva za takega suhozemca, kot si ti.« »Jaz že nisem suhozemec! Plavati znam, da veš!« »Kaj res?« je bil Berto presenečen.

»No, naj ti bo,« je rekel Berto in iz steklenice potegnil košček papirja. »Tu je označen kraj, kjer je skrit zaklad. In prišel sem do njega, veš. Toda čuvala ga je ogromna morska pošast. Ure in ure sem se boril s to zverino. Imela je štiri lovke, kaj štiri, sedem lovk je imela! Hotela me je požreti, pa sem bil močnejši. Dobro sem ji jih naložil po buči ladjo pa mi je vendarle razbila. Od ladje je ostal samo tale košček lesa in nekaj drobnarij. Te bova zdaj porabila za tvojega zmaja.«

Toda Luka je imel boljši načrt. Odkimal je in rekel: »Ne, zmaja bova uporabila za jadro. Zgradila bova novo ladjo in obiskala tvojo Morsko deklico, povabila Povodnega moža, se borila z morsko pošastjo in znova našla zaklad...« »Ne vem,« se je izmikal Berto, »ti si vendar navaden suhozemec, ti pa na morju navadno dobijo morsko bolezen.« »Jaz že ne,« je rekel Luka, »jaz znam plavati. Zdaj pa moram domov. Jutri se vrnem.«

Berto ni vedel, kaj bi. Ves zbežan je hodil sem in tja in tudi spal je slabo. Luka je bil že navsezgodaj nazaj. S seboj je prinesel svoj mali nahrbtnik. »Luka..., nekaj ti moram povedati,« je znova poskusil Berto. »Zdaj nimava časa za to,« ga je zavrnil Luka, »veliko dela naju čaka.«

Nato sta žagala in tesala, zbijala in povezovala. Končno sta bila gotova. Toda Berto je bil ves nesrečen. »Ti ni vseč?« ga je vprašal Luka. »Ali pa se bojiš morske bolezni?« »Ne,« je rekel Berto, »nekaj veliko hujšega je.« »Kaj pa je potem? Povej že vendar!« je bil Luka nestrpen. »Veš..., veš, jaz ne znam plavati,« je v velikanski zadregi priznal Berto.

»In to je vse?« se je zasmel Luka. »To vendar ni nič hudega.« »Kaj pa če padem v vodo?« je silno skrbelo Berta. »Nič ne skrbi,« je odvrnil Luka. »Poglej, kaj imam v nahrbtniku. Vzemi, jaz ga ne potrebujem. Zdaj pa pojdiva!« (Obrazložitev: Luka je dal Bertu napihljivi obroč za neplavalce)

GOVORNI POSNETEK

Nekega dne se je Berto igral, da je gusar velike ladje.

Podil je živali, ker je mislil, da je glavni.

Ptičje gnezdo na vrhu drevesa je bilo njegovo skrivališče.

V svoji kabini si je igral na harmoniko in se s tem kratkočasil.

Nekega dne ga je fantek iz sosednje hiše opazoval.

Berto ga je videl in ga ugrabil.

Fantek se je moral z njim igrati in mu sam izdelovati stvari.

Nekega dne se je Berto odločil, da bo naredil svoje jadro.

Okrasil je jadro in potem spraševal fantka kaj ima za hrbtom.

Potem mu je pokazal še staro skrinjo z zakladom.

Začel mu je pripovedovati, kako si bosta naredila svojo ladjo in se zabavala na morju.

In da bosta gledala morske deklice.

Predstavljal sta si tudi, da sta ujela povodnega moža.

Berto je fantu povedel, kako je nekoč hobotnica zlomila njegovo najljubšo desko.

Naenkrat pa je Berto rekel, da ga nihče ne mara in fantek ga je skušal pomiriti.

Berto je odšel in se držal za glavo.

Ko je nekega dne fantek spet srečal Berta, mu je pokazal svoj novi super splav z jadrom, ki mu ga je naredil Berto.

Fant ga je odpeljal na svoj skrivni kraj. Tam je imel svoje skrivališče ob jezeru

in z Bertom sta skupaj jadrjala po njem.

Kvalitativna analiza

Otrok je sprva v zadregi, saj slikanice ne pozna in ne ve, kako se lotiti pripovedovanja; ko si ogleda prvo ilustracijo se zgodba začne hitro odvijati. Otrok postane motiviran (zgodba ga pritegne). Otrok pripoveduje daljše stavke ob ilustracijah, ki jih perferira.

Analiza strukture govora

Sprva so stavki preprosti, kasneje pa daljši, saj otrok opaža predmete na ilustracijah, jih umešča v stavke in hitreje povezuje zgodbo. Prevladujejo vezniki in, da, ker. Stavki so slovnično pravilni. Mašila (»am«) so pogosta v samem govornem posnetku tam, kjer se naredi preskok na naslednjo ilustracijo.

Analiza besednjaka

Otrok ima glede na starost dobro razvito besedišče. Specifični in splošni samostalniki so velikokrat v povezavi s povednimi določili (velik zaklad, super splav,...); otrok uporablja funkcijske besede. Ker otrok pripoveduje kot tretjeosebni pripovedovalec akcijskih besed in osebno-socialnih besed v besednjaku ni.

Analiza vsebine

Otrok zgodbo pripoveduje kot smiselno celoto preko integracije ilustracij.

Test pomensko nekonsistentnih stavkov

1. Jed mi neprijateljsko tekne.
Jed mi zelo tekne.
2. Ljudje plavajo preko ceste.
Ljudje hodijo preko ceste. Ljudje plavajo preko reke.
3. Mama postavi vazo z rožami v mizo.
Mama postavi vazo z rožami na mizo.
4. Če moram kaj kupiti, imam denar.
Denar imam, če moram kaj kupiti.
5. S tem darilom sem mami naredil veliko ljubezen.
S tem darilom sem mami naredil veliko veselje.
6. Jutri sem šel na obisk k babici.
Danes sem šel na obisk k babici.
7. Ptice so prišle na okensko polico.
Ptice so priletele na okensko polico.
8. Z Metko sva vedno skupaj, skupaj se igrava, zato sva otroka.
Z Metko sva vedno skupaj, skupaj se igrava, zato sva prijatelja.

ZAKLJUČEK

Pripovedovanje preko ilustracij je dokaj težavno, saj je težko povezovati ilustracije in pripovedovanje med seboj v smiselno celoto. Spoznali smo da otroška domišljija ne pozna meja. Vsebina otrokovega pripovedovanja se s prvotno zgodbo ujema le v osebah. Redko oziroma skoraj nikoli pa v dogajanju. To, da je otrok starejši in da se šola že daljši čas pa je razvidno tudi pri popravljenih pomensko nekonsistentnih stavkov, saj je otrok takoj popravil napačen stavek.

Predlogi, kritike

Otroku bi lahko dali za pripovedovati svojo lastno zgodbo, lahko pa bi tudi napisal spis, zgodbo oziroma nekaj stavkov (v kolikor otrok že zna pisati). Vaja otroka zelo spodbuja k razmišljanju in povezovanju že povedane zgodbe preko ilustracij, saj si sicer ilustracije otrok interpretira na svoj lasten način.

LITERATURA

- Schubert, D. in I. (1993). Gusar Berto. Ljubljana: EPTA
- <http://psy.ff.uni-lj.si/iGuests/Obzorja/Vsebina1/Vol14-1/fekonja.htm>
- interno gradivo; učni list, razvojna psihologija, tri komponente govornega izražanja (po Reynellovi, 1969), razredni pouk, pedagoška fakulteta, univerza v Mariboru